

DICTIA:

STRATIA:
utca Nr. 2și cores-
e pentru pu-
se trimis re-
cțiunei.se, inserțiuni
și taxele de
ent se trimit
stratiunei ti-
dieceazane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ARAD
ABONAMENTULUIPENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Valea plângerii.

Plâng și mă tânguesc, când
î-mi aduc aminte de... Bihor

Nu știu — după noaua conscripție — cât de mare numărul neamului românesc, nu împoartă câți suntem pe hârtie, căci m convinși în sufletul nostru, că pe lângă mizeriile și năcazurile, cu toată emigrarea locuri mai prielnice, numărul, massa ne-am pt. ne-am sporit. Vom număra 3 milioane, și mai mult pe acestea frumoase plaiuri ale și noastre, nu împoartă, căci bucurie nu putem mai ales când scrutăm cât face mortalitatea de spor, între ce împrejurări ne-am sporit. ejurările sporirii unui neam sunt datătoare în, ele croiesc viitoarea soarte a generațiilor, raliști lăpădând teoria sporirii »spontanee« cvivoce» au acceptat învățătura, că *orice naște alta ființă*. La teoria aceasta mai n anexă, că *din neam bolnav, generații bol-din părinți bolnavi, copii bolnavi*.

La faptul acesta să mai adaugem traiul fizic hic al românului nostru și vom înțelege îngriea, ce ne cuprinde engetând la viitorul acestui

Dar mai intensiv mă deprimă vestea purtată azetele mondiale din capitală, cari vestesc și *et orbi*» că într'un sătuleț cu numele *Vaşcău-Barești* de pe valea Crișului-Negru, în colțul ostic al vestitei Bihariei, locuiește o parte a nului românesc, care a ajuns la *record mon-in ale beutului*, căci e în stare să conzume o singură săptămână 500, zi: cinci sute litri vol. Vestea aceasta pe cum a ajuns la mine ge și la alții, în toate colțurile Ungariei, ba și în celelalte continente. Acest neam ro-jesc va fi prezentat ca un »*mumuș*« un »*spă-paseri*« naintea lumii culte, prin ce se face am nedorit tuturor românilor din acest regat.

Și să nu fiu rău înțales! Nu vorbesc numai a scrisele celor gazete din capitală, nu scriu s'ar *zice dela mata verde*, ci scriu în deplină ostință de cauză, năhnit de păcatul acestui or, ce merită o soarte mai bună.

Iată! Începând de-a lungul drumului de fer, ce duce din Oradea-Mare spre ultima stațiune a liniei acesteia acum cunoscută lumii întregi cu numele *Vaşcău Barești*, vezi sătulețe de câte 50—80 căsuțe sărăcăcioase, acoperite cu paie pe unde vântul încă nu le-a descoperit. Mai în fiecare sat dai de câte o bisericuță scundă, clădită din lemn, școală însă mai rar. Nu există însă sat în ținutul acesta unde să nu vezi câte un palat cu frumoasa inscripție »*Bor és Sör Mérés*«.

Școala îi provăzută cu spini în ferești, bi-serica în timpul rugăciunii resună de golătate, iar birtul încă resună de cântecul sălbatic, de chiuiturile și răcniturile creștinilor amorțiți de alcoolul și mai otrăvit de acei arăndași.

Cetii de ună-zi într'un articol de crăciun al unei gazete, că Bihorul doarme, doarme somnul de veci! Eu constat, că din contră Bihorul nu doarme, ci vegetează și muncește din resputeri la nimicirea sa proprie. Când vezi patima beției atât de mult desvoltată la un popor, și se pare că grăbesc cu pașii îndoit de repezi spre ajunge la țința inconștient propusă, la totala nimicire.

Despre acest neam din Biharia scriu foiele din capitală, că sunt total incuți, servili, rău nutriți, ce provine din nespusa sărăcie. Poftim, eu iarăși constat contrarul. Recunosc deprimă-toarele calități amintite de gazetele din capitală, dar sărăcia nu o pot recunoaște ca izvorul calităților amintite. Nu sărăcia, ci beția e mama tuturor relelor, cari au năpădit acest neam ce locuiește pe valea Crișului-Negru. Beția e grado-metrul culturii unui popor, și alcoolul stă în raport invers cu numărul gradelor culturale, deci cu cât e mai intensivă consumarea alcoolului cu atât mai puțină e cultura. Și în *Vaşcău-Barești* se consumă 500 litri într'o săptămână.

Alcoolul dă curaj celui bețiv pe timpul acți-unei sale, dar ajungând la maximalul influenței dă cu stăpânul său în baltă, din om face dobitoc. Sufletul l-l amorțește! Cum poți pretinde dela un suflet amorțit să fie conștiu de demnitatea sa?

Sunt rău nutriți? Nu mă mir! Bihoreni — considerând, că sunt distruși de alcool — sunt destul de muncitori. Ei sunt lucrătorii, cari pro-

222-
40/42

văd cu lucrul de vară câmpia cea marea Ungariei, unde un muncitor câștigă până la 10 cor. pe zi. Și acasă mai dispun de o avericioasă, iar pădurile seculare, cari de zeci de ani exploatează, și în timp de iarnă le dă câștig frumos. Și totuși fiamânzesc! Da fiamânzesc, căci în loc să-și potolească foamea, duc banul, la crășmar, prin ce contribue la clădirea palatului pentru vinderea alcoolului.

Acum din toate acestea — adevărat din beție — urmează sărăcia, atât cea materială, cât și cea sufletească, urmează pierderea independenței, urmează totala nimicire.

Ce să mai spun despre aceasta vale a plângerii, ca să înțeleagă cei chemați rostul chemării lor, doar să mai amintesc, că în unele comune ale acestui ținut oamenii sunt siliți prin jandarmarie ași cură bolnavii în contra scarlatului? Ce se mai amintesc? Nu mai amintesc nimic! Oglinda (cotătoarea pe acolo) e curată, cel încă cu inimă către popor privească în ea și va vedea inscripția: »500 litri alcool să consumă într-o săptămână pe Valea Plângerii! Cine vrea să înțeleagă, va înțelege de ce plâng și mă tânguesc, când îmi aduc aminte de . . . . . Bihor.

Nicolae Mihulin
profesor.

Sfințirea bisericii din Cil.

Cilanii au avut dorința să le sfințească P. S. Sa Di Episcop diecezan biserica renovată, la sfințele srbători a Nașterii Domnului, ca să le fie deplină bucurie praznicului creștinătății împreună cu praznicul muncii lor cinstite, prin care s'au învrednicit de a împodobi casa lui Dumnezeu după dorul inimii lor.

În a doua zi a sftelor-srbători a plecat P. S. Sa în calea apostoliei cu suita R. Giorogariu, Ioan Georgia, și diaconii Dr. Lazar Iacob și Cornel Lazar. La gara din Cil, a fost întâmpinat de autoritățile civile, pretorele Hajdu Jozsef și notarul Tamò Zsigmond, iar din partea bisericii adm. protop. Iuliu Bodea în fruntea preoțimeii și a poporului, precum și a advocaților din Buteni, Dr. George Popa și Dr. Aurel Grozda, cari veniseră aici la întâmpinarea episcopului lor și l-au însoțit în toată calea sa apostolească. Dela gară până în comună se formasă o ceată mare de călăreți sprinteni și de un șir lung de trăsuri, care aducea pe bătrânii satului. La marginea comunii, încunjurat de mic și mare ce a mai rămas în comună, a bineventat pe Arhieru preotul locului părintele Victor Faur. La serviciul divin a participat întreaga împrejurime așa, încât poporul n'a încheput în biserică, ci se perondă să asculte serviciul dzeesc și cuvântarea arhierescă, care a produs adânci impresii asupra poporului dornic de învățătură, mai ales admoniția să se ferească de prorocii mincinoși, cari prin pozelitismul lor vulgar seduc poporul și îl străinează de așezămintele lui străbune. În decursul sfinței liturghii a hirotosit într-o protoprezbiter pe alesul Butenilor Terențiu Oprean.

Serviciul divin s'a terminat târziu la 2 ore d. a. După serviciul divin a cercetat Preasfințitul de depu-

tatul dietal Almay Oliver, pe preoți și învățători și a luat masa cu conlurgisitorii săi și cu oaspeții lor.

Dela Cil a plecat condus de bandierul fialic din Almaș la Almaș, unde iarăși a fost adunat popor neobicinuit de mult. Peste tot nicăiri în calea preoților de biserică n'a fost adunat atât popor cât fost prin comunele vizitate acum de P. S. Sa Ioan I. Preoții au primit pe arhieru îmbrăcați în școale cu crucea și evanghelle, ținând părintele Iustin cuvântarea de primire. P. S. Sa. a făcut apoi vecernie și a ținut o instructivă predică îndemnând poporul la bunăînțelegere și la viae alipire către așezăminte este-moșești, biserică și școală.

Dela Almaș însoțit de aclamațiile entuziate ale poporului a plecat spre Căcărâu. Era deja seara, când a sosit în Căcărâu. Poporul însă adunat cu mic și mare a primit pe Arhieru cu felinare și l-a condus în biserică, unde a cetit rugăciunea de deslețare, a binecuvântat poporul și a ținut iarăși o cuvântare.

Dela Căcărâu s'a urmat calea spre Buteni. La hotarul comunei a fost întâmpinat de pompieri, cari au făcut onorurile, iar primirea a făcut-o părintele Ioan Gozma. Un lung șir de călăreți și trăsuri a fost împozantul cortegiului, cu care a intrat în Buteni, care nota în luminile aprinse, cu cari a fost așteptat arhieru.

P. S. Sa a descălecat la adm. protop. Iuliu Bodea. Cina a luat-o la avocatul Dr. Aurel Grozda.

A treia zi de Crăciun a ținut serviciu în biserica din Buteni, asistat de patrușprezece preoți, cu mare pompă. A fost de față la serviciul divin toate autoritățile locale și tot poporul, care sta ca bătrân și maiu în biserică. Aici a combătut Preasfințitul toată energia secta baptistă, care își are un puternic cuib în Buteni. Mai departe a combătut concubinatul, cari au început a lua dimensiuni mai mari în Buteni, precum străbat toate păcatele acolo unde se învârtă sectarii. Cuvântul arhieresc sigur că va întări poziția preoțimii față de secta primejdioasă ce s'a încalcat în Buteni.

După serviciul divin a avut recepțiunea la casa ospitală a părintelui Iuliu Bodea, care a avut o bogată masă pentru 40 de persoane.

După amiază s'a petrecut P. S. Sa la reședința sa, însoțit până în Șabla de oficialii circumscripției, cari au venit să-l însoțească la despărțire.

Așa a plecat Preasfințitul nostru Episcop diecezan praznicul Nașterii Domnului în apostolie pe locuri, unde se pot vedea oamenii aminte să episcop ortodox român.

Educația morală în școala populară.

Înaltul Minister de culte și instrucțiunea publică observând, că în școalele populare, nu se pune destul pond pe creșterea morală, a adresat către toți inspectorii școlastici regești următoarea ordinațiune referitoare la educațiunea morală a școlarilor, care o publicăm și noi în întregime:

„Este tot mai generală plângerea, că în școlile, în modul de cugetare și în simțământul moral al școlarilor delo institutelor de învățământ popular se pot observa aparițiunile unei degenerațiuni morale. Experiența prestează exemple spaimântătoare, care mărturisesc despre o destrăbureare a moralității nu numai la cei adulți și la tinerim și la pruncii obligați de a frecventa școala de-a toate zilele. Răul se manifestă

în linia primă la pruncii indivizilor din păturile celea mai de jos ale societății, prin urmare vindecarea aceluia acolo, formează problema cea mai înțepătoare de deslegat a tuturor factorilor competenți.

„În linia primă școala populară ar fi un factor principal și eficace, ca lățirea răului descris mai sus să se împiedece prin aceea, ca școala să se năzuiască a desvoltă simțământul moral al pruncilor de școală prin educațiune. — Recunosc că e drept, că în privința aceasta se descarcă pe școală o problemă grea, atunci, când pruncul în etatea sa cea mai capace de a primi impresiunile spirituale, fiind la casa părintască, este constrâns a trăi între împrejurări, unde în urma lipsei de educațiune, a neculturii și mai vârtos a sărăciei și modul de viață mizerabil, cu deosebire în orașele mari, în cari de multeori într-o localitate murdară strâmtă și mică se strâmtorească mai multe familii sărace: își câștigă astfel de experiențe, cari sunt mai acomodate pentru tâmpirea simțământului moral, decât pentru desvoltarea aceluia; — dară e fără îndoială, că învățătorii școalelor elementare întrucât sunt capace a-și pricepe corect chemarea, dimpreună cu preoții, ce împlinesc catehizarea, pot să promoveze în măsură mare năzuințele ce ținesc la ridicarea nivelului moral al pruncilor obligați la școală și încă prin aceea, dacă de o parte se străduiesc a fi cu atențiune la purtarea școlariilor și în afară de școală și vor influența asupra părinților în direcțiunea, ca și ei înșiși să premeargă cu exemplu bun și să-și crească pruncii în mod moral, iar de altă parte — și aceasta le stă încă mai tare în putere — prin aceea, ca să se năzuiască imediat în școală a influența asupra pruncilor, folosind toată ocaziunea ce se îmbie spre aceea, ca să trezească la viață îndemnul mai nobile ascunse în sufletele pruncilor descoperindu-le avantajile, ce provin din un mod de viață moral, și iarăș mizeriile destrămării materiale și spirituale, ce însoțesc immoralitatea, cu un cuvânt să-și satisfacă chemării lor de pedagogi în înțelesul cel mai nobil și mai strâns al cuvântului.

„După celea spuse aici în general aflu de lipsă a atrage atențiunea domnului inspector regesc cu deosebire la următoarele:

„Cu data ocaziune și întrucât va vedea a fi de lipsă, să îndrume pe învățători și pe învățătoare, îngrijitoare de azil, că dacă observă anumite scăderi morali la pruncii de sub grija lor, deoparte să se năzuiască a-i reține de la purtări imorali — vorbindu-le cu iubire la suflet, — de altă parte să facă atenți pe părinți la purtarea pruncilor, convingându-i despre urmările dăunătoare ale aceleia, să influențeze asupra lor în așa direcțiune, încât și înșiși părinții să aibă grijă și atențiune trează față de purtarea pruncilor. — Întrucât această procedură a lor nu ar avea rezultat, să ceară întervenirea preotului catehizator.

„Învățătorii să îndemne, ba să oblige pe prunci a umbla la biserică și în privința aceasta ei înșiși să meargă cu exemplu bun.

„Învățătorii să urmărească cu atențiune îmbrăcăminte pruncilor și să mijlocească, ca pruncii să umble la școală regulat îmbrăcați, ca nu cumva îmbrăcarea defectuoasă să dea ocaziune pruncilor spre purtare și glume ce vatămă pudiciția.

„Învățătorii să împiedece a circula prin mâinile școlariilor produse pornografice, ce călbăgesc morala, și în locul acestora să introducă între ei lectură morală, religioasă, patriotică, aceasta să li-o facă plăcută,

eventual să-i distragă cu cetirea acestor lecturi edificatoare.

„La atari ocaziuni subtrăgând din istoriile cetite și instrucțiunea morală pe sama pruncilor, și aceea explicându-o în mod corăspunzător gradului de desvoltare a priceperii lor, domnul Inspector școlastic regesc să se năzuiască a controlă strict cu ocaziunea vizitațiunii școlilor pe învățători și învățătoare, că oare împlinescu-și datorințele de pedagogi, ce le-am schițat mai sus.

„În fine domnul Inspector școlastic regesc să se năzuiască cu toată strictețea, ca la școala unde aceasta se poate execută, băieții să fie instruiți separați de fetițe.

„În pauzele dintre oarele de prelegere, cu ocaziunea excursiunilor, atât fetițele cât și băieții să fie sub inspecțiunea stabilă a învățătorului respective a învățătoarei lor:

„La școale atât pentru băieți cât și pentru fetițe să fie latrine separate și așezate una de alta într-o depărtare recerută.

„Iară învățătorii să fie strâns îndrumați, ca acolo niciodată să nu lase deodată pe băieți și pe fetițe, ci totdeauna pe unii după ceilalți separați.

„În fine provoc pe domnul Inspector școlastic regesc ca să urmărească cu atențiune vie executarea conștiințioasă a dispozițiunilor ce sunt de a se face în înțelesul ordinațiunii mele prezente și despre rezultat să facă raport amenunțit cu finea anului școlastic 1909/1910.”

La aceasta numai atâta observăm, că foaia noastră, între diferitele sale probleme, s'a ocupat totdeauna și de educațiune morală și religioasă în școalele noastre populare.

Alcoolismul.

Pilda antialcoolismului. Mai mult decât toate vorbele și sfaturile face pilda bună. Așa că degeaba predică preotul în biserică, vorbește învățătorul în școală contra alcoolismului; degeaba arată toate primejdiile ce vin dela dânsul și care surpă avutul și sănătatea omului, care e mai mult decât avutul; de geaba toate acestea dacă omul îl vede după aceea pe sfinția sa sau pe d-l învățător, în tovărășia fruntașilor satului „cinstindu-se” cu câteva „ciocănașe de țuică” sau „chile de vin.”

Țăranul nu va crede ce-i vor mai spune, ci-și va zice cu logica lui simplă: dacă băutura e așa de primejdioasă, de ce beau dumnealor? Și va încheia că toate predicile și vorbele acestea nu au alt scop decât să-l lipsească pe el de una din puținele plăceri ce are.

Căci nu ajunge pilda negativă. Fiecare sat își are de secole bețivii la care toți țărani văd cu ochii relele urmări ale alcoolismului și totuși acesta n'a fost stărpit. Trebuie pilda pozitivă, a sănătății și buneii stări a aceloră cari nu beau, cari nu sunt alcoolici, pentru ca prin contrast omul să vadă că, dacă bând rar se poate întâmpla să nu cazi în halul alcooliciilor, bețivilor satului, nebând e sigur că vei rămâne un om cum se cade, sănătos la trup și la minte, cinstit de toți.

Așa dar nu se poate îndeajuns cere pilda cea bună. Cel care e convins sincer că alcoolismul e o primejdie națională — și cine se mai îndoeste că este, acela poate da o dovadă a sincerității naționalismului său, făcând o mică jertfă — acela să nu bea.

Astfel va fi pus fără de milă, de aceia pe cari îi moralizează, în rândurile celor fățarnici, cari predică

în lume apă și bea vin. Va intra în categoria aceloră despre care marele bărbat de stat al Germaniei Bismarck a spus că dacă văd un om din popor beat îi zic: „ce bețiv greșos!“ — iar, dacă văd vreun boier beat, îi zic: „boierul e bine dispus!“

Exemplul sobrietății, al abstenenței, trebuie să-l dea tocmai cei convinși de primejdia alcoolismului. Convingerea aceasta se întinde tot mai mult. Astfel de curând s'a serbat la Berlin o sută de ani când s'a întemeiat Universitatea de acolo. Împăratul Wilhelm II a socotit trebuitor să previe cu acest prilej pe studenți contra primejdiei alcoolismului.

Dar convingerea împăratului despre primejdia alcoolismului e atât de mare, încât nu se dă îndărăt să atragă atențiunea asupra ei ori de câte ori i se prezintă ocaziunea. Astfel la deschiderea cursurilor Universității din Königsberg, rectorul acestei Universități a spus: „Împăratul nostru m'a însărcinat, dragi studenți, să vă spun să nu căutați petrecerea liniștii în aerul greu al cărciumilor mohorite. Nu deveniți robii alcoolismului! Întipăriți-vă bine acest cuvânt.

„Să n'ajungeți robii băuturii!“ iată cuvântul pe care l-a spus un împărat care poartă de grijă poporului său și care, de asemenea nu umblă numai cu vorba, ci convins de primejdia alcoolismului, a renunțat aproape cu totul la orice băătură și chiar la banchetele mari de stat când e vorba să închine pentru alți împărați sau regi, ridică un pahar de apă turburată cu un strop de vin.

Acum de curând s'a aflat despre un nou demers al împăratului Wilhelm II. El a adresat un ordin de zi marelui său mareșal de război, prin care poruncește ca să se lupte contra alcoolismului în rândurile ei. Pe vapoare în cantine, se va evita debitul de băuturi alcoolice și se va înlocui cu băuturi antialcoolice; limonadă, siropuri etc. Iar ofițerii vor da ei pilda bună de a se abține de la băătură. Acest ordin e merit să îngrijească deopotrivă de sănătatea armatei ca și de disciplina ei.

S'ar putea și la noi imita pilda aceasta bună. Cantinele să nu aibă băuturi alcoolice; iar ofițerii să renunțe la asemenea băuturi. În războiul dintre ruși și japonezi, japonezii au bătut pe ruși mai ales prin sobrietatea lor. Pe când la ruși se întrebuițea încă vutca, japonezii, de la general până la cel din urmă soldat, nu beau decât apă și intrau în foc cu mintea limpede, beți numai de entuziasmul de a lupta și la nevoie, de a muri pentru patrie.

Dar, după cum am mai spus, pentru a crește un popor la sobrietate, pentru a-l face să vadă în băătură ispită rea, diavolul ucigător de trup și suflet, nu ajung discursurile și broșurile moralizatoare sau tablourile murale, — nu, trebuie pilda vie a celor mai luminați, — și pilda acestora trebuie să fie nu numai pasivă, ci activă, adică să arate țaranului cum se poate petrece mai bine, cu folos și plăcut timpul și fără a intra în cărciumă, pentru a ieși vită, bătaia de joc a copiilor și nu arareori primejdia propriei sale familii.

Tot omul e supus greșelii, dar nu ne putem închipui una mai mare decât cea a luminații satelor să dea pilda alcoolismului. Știm că asemenea pilde se răresc tot mai mult, dar câtă vreme nu s'ar mai afla, lupta împotriva ei nu trebuie să înceteze. Căci dacă omul neluminat bea, el bea în neștiință și în neștiere și pilda lui poate fi uneori îndreptătoare, dacă cel luminat bea însă el se ruinează pe sine conștient și conștient ruinează un sat întreg, iar pilda lui este un indemn la alcoolism. Căci luminații satelor alcătuiesc nobilimea lor și totdeauna omul de rând va socoti

că e o cinste pentru dânsul să se cinstească cu d-l învățător sau cu Sfinția Sa sau cu d-l notar, etc. De altfel, o asemenea cinștire e de fapt o necinștire și uzul limbii noastre în această privință e o adevărată și fină ironie, bătae de joc parcă.

Cine e convins deci de primejdia alcoolismului, să înceapă propaganda contra băuturii cu sine, mai ales dacă trăiește într'un sat, unde fiecare mișcare îi este cunoscută pe dată. Numai după ce se va fi biruit pe sine, poate să procedeze, ca om cinstit și fără sfială, la lecuirea celorlalți. Atunci însă izbânde sale vor fi mari, — căci nu numai vorba ci și fapta va convinge pe oameni, cari vor putea spune că așa cum îți e vorba îți e și portul și căroră nu va trebui să le spui, că nu ce face popa, ci ce spune, trebuie să facă norodul, va putea face și ce spune și ce face popa, — și tot bine va face.

(Antialcoolul.)

Regele Belgiei și alcoolul. Regele Belgiei în mesagiul său de la 8 noemvrie, prin care a deschis ședințele camerei a zis următoarele: „Cu plăcere trebuie să constat, că lupta guvernului în contra alcoolismului a dat un rezultat satisfăcător, ce deosebit trebuie să accentuez. Consumarea alcoolului, ce în anul 1890-95 anualmente și de persoană a atins cifra de 10 litri, în anul 1909 a scăzut la 5.5 litri. De altă parte numărul localurilor pentru vinderea alcoolului, ce până acum din an în an creștea, începe să scadă, și începând în raport cu creșterea populațiunii, iar de la 1909 se observează o decreștere absolută.“

Iată un cap încoronat, care să intereseze de binele supușilor săi. Fericită țară!

Propaganda antialcoolică în bugetul Olandei. Guvernul Olandei a prelininat pentru propagandă antialcoolică suma de 48.000 cor., care sumă se va distinge în diferitele societăți antialcoolice. Pe lângă aceasta, a mai prelininat 10.000 cor. pentru acoperirea cheltuielilor cu congresul antialcoolic internațional ce se va ține în luna septemvrie 1910 în orașul Haga.

Noi nu așteptăm ajutor de la străinătate, dar înțelegem cât jertesc băncile noastre pentru scăderea alcoolului din ghiarele zugrumătoare ale alcoolului în institutul nostru pedagogic din Arad. Cu toate acestea societatea pentru creșterea viitorilor învățători în luptă contra alcoolului, iar la Sibiu e la un an de zile, Andrei baron de Șaguna. Lupta s'a început în mod serios și sprijinit celor cu dare de mână.

(A. M.)

Ca sub Deoclețian.

„Astăzi francezii liber-cugetători republicani vor să dărâme cu o mână brutală aceste monumente sfinte de pe cuprinsul țării“ zice corespondentul parizian al unui ziar. E vorba de bisericile Franței. Vestea pare a fi din domeniul închipuirii dar de fapt e o tristă realitate. Și acest vandalism revoltător nu se săvârșește în zilele, negre ale invaziei lumilor, sau goanelor nebune ale păgânilor ci înveacul luminat al liberei cugetări emancipate de sub „prejudiciile și superstițiile medievale“. Fără voce te întrebă, în ce cap s'a zămislit gândul ucigaș de a nimici casele D-lui, cari dacă nu sunt privite ca adăpostul moralității și unei ființe supreme, au cel puțin privilegiul de a fi niște prețioase monumente de artă. Să nu ne mirăm. Această operă distructivă e opera unor suflete pustii de sentimentul

credinții, și oricărei religiosități, e opera francmasonismului surpător. Și ce cugetați, cari sunt roadele propagandei lor descreeate în Franța și în special în Paris, cui-bul cald al tuturor utopiilor. Decreșterea sistematică a populației crime, pe cari numai o fantazie bolnăvicioasă le poate plâsmul vestiții bandiții numiți apași schimbă unele cartiere ale Parisului în teatrul unui banditism de codru. Dar lăsăm să vorbească un savant istoric de al nostru: „Din ce în ce mai mult Franța dovedește că nu se poate cheltui peste hotarele sale nici ca bani, nici ca idei, nici mai ales ca oameni“. Cine are urechi de auzit să audă.

Cearta animalelor pentru rang.

O luptă aprinsă se iscă printre animale pentru rangul lor.

Calul zise:

— Pentru ca să curmăm cearta, să cerem sfatul omului; el nu este în joc, și poate cu atât mai mult să fie nepărtinitor.

— Dar oare are el și mintea trebuincioasă pentru aceasta? Ți dete cu părerea o cărtiță. Pentru că în adevăr e nevoie ca să se prețuiască perfecțiunile noastre cele mai gingașe adesea ascunse adânc.

— A reaminti asta e în adevăr un lucru foarte înțelept, zise chițoranul.

— Așa e, exclamă și ariciul. Eu nu cred nici de cum, ca omul să aibă destulă pătrundere.

— Ia tăceți! porunci calul. Lasă că știm noi: Cel ce are cuvinte să aibă mai puțină încredere în dreptatea cauzei sale e totdeauna mai dispus să pună la îndoială înțelepciunea judecătorilor săi.

Omul fu făcut judecător.

— Încă o vorbă înainte ca să rostești sentința! Ți zise leul maiestuos. După ce regulă, omule, vrei tu să hotărăști valoarea noastră?

— După ce regulă? răspuse omul, fără îndoială că după gradul în care voi îmi sănteți mai mult sau mai puțin folositori.

— Minunat! replică leul ofensat. Cât de mult o să trebuie să stau eu atunci mai pe jos decât măgarul? Omule, tu nu poți fi judecătorul nostru. Părăsește adunarea!

Omul se retrase.

— Ei bine, zise cărtița cu ironie (și chițoranul și cu ariciul o aprobă); vezi tu, calule? e și el de părere că omul nu poate să fie judecătorul nostru. Leul crede ca noi!

— Dar pentru alte motive decât voi! zise leul, și le aruncă o privire disprețuitoare.

Leul urmă mai departe:

— Cearta pentru rang, dacă mă gândesc bine, e o ceartă netrebnică! Socotiți-mă drept cel mai distins ori drept cel mai ordinar; mie tot una mi face. Destul că eu mă cunosc!

Și așa părăsi adunarea.

Pe dânsul îl urmă înțeleptul elefant, îndrăznețul tigrul, seriosul urs, deșteapta vulpe, nobilul cal; scurt, toți aceia cari își simțeau valoarea, sau credeau că și-o simt.

Aceia cari au plecat cei mai din urmă și au murmurat cu privire la adunarea spartă, au fost mămuța și măgarul.

Lessing.

Nr. 865/910.

Edict.

Conform rezoluției Veneratului Consistor de dto 6/19 noemvrie a. c. Nr. 6536/910, să escrie edict cu termen de 30 zile în afacerea procesului divorțial dintre George Crucean din Arad-Gaiu și Maria născută Ardelean, a cărei ubicațiune e necunoscută, carea să provoacă a să prezentă la acest for scaunal în termenul de sus, căci la din contră prin denumirea de curator se va publică sentința scaunală și în absența ei.

Arad, 15/28 decemvrie 1010.

V. Beleş
protopop.

CRONICA.

Cetitorilor nostri le dorim: „An nou fericit!“

Sf. Sărbători în Arad. În ziua primă a sfințelor sărbători a servit sf. liturghie P. S. S. Dl. Episcop cu mare asistență. Credincioșii au ascultat cu multă evlavie sf. liturghie și cuvântul pastoral.

Crăciunul în Arad. În ziua primă a Sft. Sărbători în catedrala din Arad a servit P. S. Sa. Domnul Episcop Ioan I. Papp cu asistența M. O. D. P. C. Sa protosincol Roman R. Ciorogariu, protopresbiterii Gheorghie Popoviciu, Vasilie Beleş și Dr. Gheorghie Ciuhandu, presbiterii Dr. Teodor Botiș, Traian Vățian, Gavriil Bodea, protodiaconul Dr. Iustin Suciu, diaconii Dr. Lazar Iacob și Cornel Lazar. Preasfinția Sa a rostit credincioșilor o predică instructivă și înălțătoare. În ziua a doua au servit M. O. D. Vasilie Beleş ppresbiter și preoții Traian Vățian și Gavriil Bodea. Predica ocazională a rostit-o dnul protopresbiter Vasilie Beleş.

Decorat. Domnul T. V. Păcățian directorul ziarului „Telegraful Român“ din Sibiu, a fost decorat din partea M. Sale Regelui Carol al României, motu proprio, cu Medalia Bene Merenti clasa I. pentru meritele sale literare și îndeosebi pentru opul Cartea de Aur, din care au apărut până acuma șase volume. Felicitările noastre.

Înfrișoșat cutremur de pământ, a fost alaltăeri în partea sudică a Rusiei. Pe o mare întindere stradele din mai multe sate sunt pline de dărămăturile locuințelor, de sub cari s'au scos până acum 80 de cadavre. Din Tachkend se scrie: Azi la ora patru dim. s'a simțit aci un violent cutremur undulator. După știrile private, primite din Vjernyi, zguduitura a ținut cinci minute și, a distrus jumătate din casele clădite cu pietre. În aceasta localitate, toate sobele ar fi dărâmate sau stricate din cauza cutremului, așa că locuitorii sufer de frig: termometrul arată acolo 10 sub nul. Nu s'a putut constată până acum câte victime

a făcut acest cutremur de pământ. Zguduitura a fost simțită de asemenea și la Kopal, în provincia Simerentensk, precum și la Auljeata, în provincia Syr Draia. La Kopal s'a despicat pământul.

Sfințirea apei la botez. — Sfințirea apei la botez e străveche, bazându-se pe tradițiunea bisericească. »Noi sfințim« zice sf. Vasile cel Mare, »apa botezului. Unde stă scris aceasta? Oare nu în tradițiunea tăcută și tainică? (Basilus, De Spiritu sancto c. 27)«. Afară de sf. Vasile cel Mare mai vorbește despre sfințirea apei la botez Tertulian (De baptismo c. 4), Ciprian (Epist. 70), autorul constituțiunilor apostolice (Lib. VII. c. 43), Ciril din Ierusalim (Pro catech. c. 15; catech. III. c. 3), Ioan Hrisostom (Hom. 40 în ep. I. ad Corinth) și Grigorie din Nyssa (Hom. de baptismo Christi). Acest din urmă zice de apa botezului: »Nu desprețul baia dumnezească, și deși apa servește la întrebuințare de rând, totuș aceasta apă nu o ține de neînsemnată, căci efectele ei sunt mari și fructele ei minunate. Căci precum altarul, untul de lemn ș. a. d. prin sfințire se înstrăinează dela destinațiunea lor pământească și se consfințesc serviciului dumnezeesc, așa se întâmplă și cu apa botezului«. Ce se atinge de modul sfințirii apei la botez în biserica antică, apoi constituțiunile apostolice ni-au păstrat cuprinsul unei formule vechi a sfințirii acesteia. După ce episcopul într'o rugăciune lungă a preafălat, a lăudat și i-a mulțămint lui Dumnezeu-Tatăl pentru toate binefacerile răvărsate asupra genului omenesc și l-a adorat și i-a mulțămit lui Dumnezeu-Fiul pentru mântuirea plinită. — adeseori în aceleași cuvinte ca și în rânduiala prezentă a sfințirii apei la botez, — îi roagă apoi pe Dumnezeu, să sfințească apa, zicând: »Caută din înălțimea cerului și sfințește apa aceasta, dă-i ei dar și putere, ca cei ce după porunca lui Hristos se vor boteza în ea, să se restignească împreună cu El, să moară, să se îngroape și să învie împreună cu El din morți întru înfierea lui, ca murind păcatului, să viețuiască după Dumnezeu pentru dreptate«. — Cu rugăciunea pentru sfințirea apei erau împreunate — ca și după ritul prezent — însemnarea cu sf. cruce (Gregorius Nyssenus, Hom. de bapt. Christi) și exorcismele (Pseudo-Dionys. Areop., De ecol. Hierarchia c. 11). Sfințirea apei botezului nu e act de cult numai decât necesar, cum s'ar putea conchide din unele locuri ale scrierilor patristice (b. o. Basilus, De Spiritu sancto c. 17 și Constit. apost. Lib. III. c. 43), căci botezul e valid și atunci, dacă catehumenul se botează numai cât în apă simplă. Totuș actul acesta se privește de foarte ponderos și nu se lasă nicicând, doară numai în cazuri excepționale, căci credința bisericeii este, că Isus Hristos cu botezul său în Iordan

a voit într'una să sfințească și apele spre serviciul lui Dumnezeu (cf. Gregorius Naz., Oratio 29 în s. lumina n. 15). Voința aceasta a lui Isus e pentru biserica lui lege, care ea o împlinește conștiințios, sfințind apa la multe servicii dumnezești, înoid și prouurmând astfel sfințirea primă a apei prin Isus Hristos. Simeon Tesalonicheanul scrie despre sfințirea apei la botez: »Și zice (rugăciunile), pentru ca apa să fie spirituală și sfântă și nimică dintr'ale vicleanului să nu se ascundă într'însa, ci mai vârtos să-i fie împotrivă și stricăcioasă lui, și puternică a zidului (cap. 62)«.

(Candela).

Monument unui vechiu scriitor. Anton Pann, căruia avem să-i mulțămim prima culegere de proverbe și alte lucrări de literatură populară, este îngropat la biserica Lucaci în București. Mormântul lui, — scriitorul e înmormântat în 1854, — aproape nu se mai cunoaște. Pentru a repara distrugerea timpului și uitarea oamenilor, s'a constituit un comitet cu scop de a strânge suma necesară spre a ridica în curtea bisericii, acolo unde-i era mormântul, un monument demn de acel ce a fost Anton Pann. Prezența de onoare în acest comitet a primit-o dl Spiru Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice.

— **Impărțirea de haine pentru Crăciun în Nădlac.** Eri a avut loc în Nădlac împărțirea de haine la 87 de fete și băieți, dela școlile românești din Nădlac. Ca în toți anii, comitetul parohial a votat și în acest an 800 de coroane pentru a le face o bucurie și celor lipsiți. Această frumoasă serbare creștinească a fost prezidată de dl Dr. A. Petroviciu președintele comitetului parohial. Impărțirea s'a făcut în prezența a mult popor și a întregului comitet parohial. Fapta frumoasă se laudă de sine.

Cronică bibliografică.

A apărut revista literară și artistică „Luceafărul“ Nr. 1, 1911 cu următorul sumar bogat și variat: Redacția Excelsior. I. U. Sorica în ciudă (poezie). Maria Cunțan Dela vatră (poezie). I. Agărbiceanu Vestea. Alice Călugăru Cântec de greer (poezie). I. Borcia Iuliu Caesar, de Shakespeare. P. Pădure Noapte de Crăciun (poezie). Cronică: Programul acestei rubrici. Zorile veacului. Băncile și literatura Jubileul d-lui Cosma. Forma externă a revistelor. Raffael. Ilustrațiuni: Raffael: Madona Sixtină (în colorii), Autoportretul lui Raffael, Madona în livadă, Madonna dela Sedia. Adaus muzical: Se bate miezul nopții, de G. Dima, Vieța și activitatea lui G. Dima, Portretul lui G. Dima.

Concurse.

Pentru îndeplinirea nou sistemizatului post de capelan permanent pe lângă protopresbiterul tractual al Vașcăului ca paroh al comunei bisericești Vașcău-Bărești; se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios.

Capelanul va beneficia: Toate venitele oficiului parohial: 30 cor. 2. 1/2 din venitele stolare: 64 cor. 10 fil. 3. Intregirea dotației dela stat pentru capelani.

Afară de acestea va beneficia capelanul pentru catehizare la școala confesională 4 jughere catastrale pământ arător extravilan din sesia parohială iar pentru catehizare la școala de stat 100 cor. din bugetul școlii de stat.

Capelanul va avea îndatorirea a catehiza la toate școlile din Vașcău, a-l suplini pe protoprezbiterul paroh în toate funcțiile bisericești, școlare administrative din parohie și ai fi de ajutor protopresbiterului în cancelaria oficiului protopresbiteral.

Pe baza § 6 al regulamentului pentru parohii, dela recurenți se cere evaluearea pentru parohiile de clasa I. În lipsa acestora însă să vor admite și recurenți cu evalueare de cl II-a dacă studiile premergătoare li îndreptățesc la cererea întregirii superioare de a stat, a dotațiunii de capelan.

Cererile instruite conform regulamentului sunt a se adresa și înaintă subsemnatului, având recurenții în vre-o Duminică ori sărbătoare să se prezinte în sft. biserică din Vașcău-Bărești pentru a-și documenta dexteritatea în rituale și omiletică.

Vașcău-Bărești, la 12/25 decembrie 1910.

Aarian P. Deseanu

protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești dela școala a II-a de băieți (cu clasele III, IV, V și VI din comuna Igris) tractul Banat-Comloșului, să publică concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 cor. plătite în rate lunare anticipate; 2. Cvinvenalele prescrise de lege din casa cu toată scolar eventual dela stat; 3. Cvarțir în natură constând din 2 chilii, tindă, cămară, grajd, coteț și o grădină islavilană de 400 st. □ 4. Dela înmormântări unde va fi pofit 1 cor.; iar la cei dovediți să se ia la tua parte gratuit. 5. Pentru conferințe și reuniuni învățătoarești, dacă va lua parte, anual 20 cor.

Dela recurenți să recere să aibă diplomă învățătoarească.

Alesul este obligat a instrui elevii dela școala de două zile și de repetiție; apoi a prevedea cantonul și să strângă dreaptă, a instrui elevii săi în cântările bisericești și să conducă duminica și în sărbătorile sft. biserică.

Recursele ajustate conform dispozițiilor regulamentare, adresate comitetului parohial din Egres (Igris) com. Torontal, are a le înaintă Prea On. Oficiu protopopesc din Nagy-Komlos (Banat-Comloș) până la termenul legal, având a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sft. biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 16/29 decembrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul adm. protopresbiteral: Mihaiu Păcățian.

—□—

2—3

În urma autorizării Vener. Conzistor dd 18 noiembrie (1 dec.) a. c. Nr. 6481/910 prin aceasta se publică concurs din oficiu pentru îndeplinirea parohiei din Toracul mic (ppresbiteratul B Comloș) devenită vacantă în urma trecerii la cele eterne a parohului Gheorghe Lupșa, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt: 1. Una sesiune de pământ arător, constător din 30 jughere catastrale; 2. Stole și birul legal, 3. Întregirea dela stat.

Alegândul preot va avea să îngrijiască de locuință să supoarte sarcinile publice după întreg venitul beneficiat, să îplinească toate funcțiunile în și afară de biserică, și să catehizeze la școlile noastre confesionale române, fără altă remunerațiune.

Dela recurenți se cere evaluearea de cl. I (primă).

Reflectanții să se prezente în sft. biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Reg. pt. parohii spre a-și arăta dexteritatea în rituale și omiletică.

Recursele — adresate comitetului parohial din Toracul mic — să se înainteze oficiului protoprezbiteral din B. Comloș (Nagykomlós) cottul Torontal.

B. Comloș, la 10/23 decembrie 1910.

Din însărcinare: Mihai Păcățian adm. protopresbiteral.

—□—

3—3

Pentru ocuparea de învățătoare la clasele de fete ale școlii confesionale din Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyárváros), devenit vacant prin pensionarea învățătoarei, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1. În bani gata 1200 cor. salar fundamental; 2. Cvinvenalele prescrise de lege; 3. Relut pentru grădină 20 cor.; 4. Pentru conferință și scripturistică 40 cor.; 5. Locuință constătoare din 2 odăi și culină.

Dela reflectante se pretinde evaluearea prescrisă de lege. Recursele sunt a se trimite la Prea On. oficiu ppresbiteral în Temesvárgyárváros. Recurențele vor avea să se prezente în vre-o duminică ori sărbătoare în sft. biserică d'aici. Aleasa este obligată se conducă regulat elevele sale la serviciul dumnezeesc.

Dat, din ședința comitetului parohial, ținută în Timișoara-Fabric, la 8/21 decembrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb. Dr. Tr. Pățici, insp. de școale.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești dela clasele superioare (3—6) ale școlii confesionale din Chinez (Knéz) ppresbiteratul Timișorii se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1. În salar fundamental cor. 1000; 2. pentru conferință 14 cor. și pentru scripturistică 10 cor.; 3. cotel în edificiul școlii constător din 2 odăi podite și aparținătoare; 4. grădina școlară în parte egală cu celalalt învățător; 5. cvinvenalele prescrise de lege; 6. dela înmormântări unde va fi pofit 1 cor.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bis. Curățirea locuinței va cădea în sarcina alesului. Alesul va fi obligat să provadă strana dreaptă în s. biserică și să conducă regulat elevii la slujba dumnezească.

Recursele cu documentele de evalueare sunt a se înaintă la Prea On. oficiu ppresb. în Timișoara (Temesvár-Gyárváros). Recurenții vor avea să se prezente în s. biserică în vre-o duminică ori sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Chinez, 5/18 decembrie 1910.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb.: Dr. Tr. Pățici insp. de școale.

—□—

3—3

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

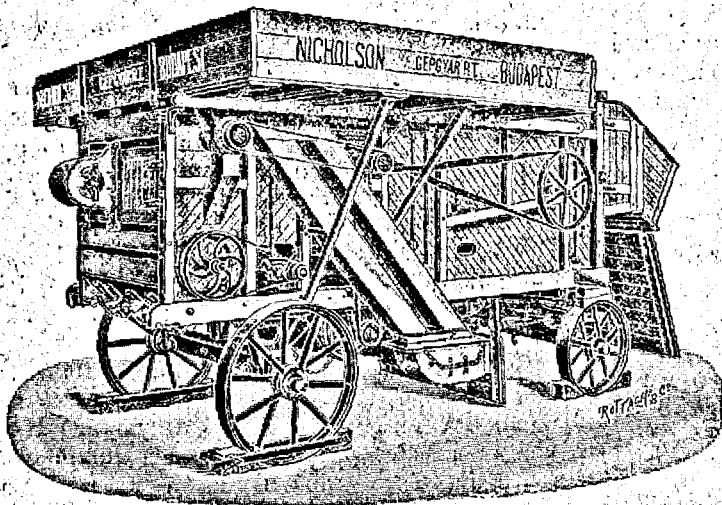
Frații Burza, Arad

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

==== Neguțatorie de fer în gros și în detail. ====

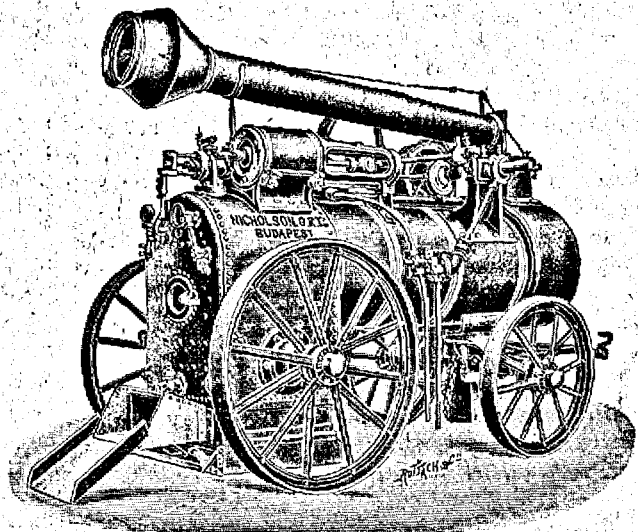
Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării și anume:

Garnituri întregi de mașini de trierat cu aburi, locomobile de drum (automobile). Motoare cu benzin și cu oleu brut. Aranjamente de mori. Prese de oleu hidraulice și de tot felul. Mașini de firezat lemne, aranjate pentru putere motorică.

Mașini de secerat și de cosit iarbă, greble

Mașini de sămănat, neghitoare, ciururi. Pluguri, grăpi cu curel-niște. Prese de vin și pisătoare. Stropitoare originale Vermorel. Articli de vierit și pentru economia podrumurilor. **Articli de specialitate.** Curele engleze pentru mașini. Oleu și unsoare pentru mașini de calitate primă etc. etc.

Secție de mașini economice și negustorie de specialități separat în casa lui Dr. Ispravnic lângă negustoria de fer.

Celor interesați, cari voiesc să-și procure unelte economice, motoare de benzin, mașini de călcat, sau voiesc a-și aranja o moară cu uneltele trebuincioase, să ceară Catalogul nostru ilustrat, în care va putea afla toate cele de lipsă. — Pentru deslușirile de lipsă sau comande, la cerere mergem în persoană.

4-58

Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.